

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Obdo/54/2022
Identifikačné číslo spisu: 7218202866
Dátum vydania rozhodnutia: 27.07.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Jaroslava Fúrová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:7218202866.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jaroslavy Fúrovej a členiek senátu JUDr. Kataríny Pramukovej a JUDr. Andrey Sedlačkovej v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti: BFF Central Europe s.r.o., Bratislava - mestská časť Staré Mesto, Mostová 2, IČO: 44 414 315, zastúpenej advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária JANČO A PARTNERI, s. r. o., Bratislava, Štúrova 13, IČO: 36 367 524, proti žalovanej príspevkovej organizácii: Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice, Košice - mestská časť Juh, Rastislavova 785/43, IČO: 00 606 707, zastúpenej advokátskou kanceláriou ALENA ZADÁKOVÁ - advokát s.r.o., Košice - mestská časť Staré Mesto, Kováčska 245/32, IČO: 53 209 451, o zaplatenie 4 972 757,92 eura s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Košice pod sp. zn. K2-31Cb/60/2018 (do 31. 05. 2023 na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 31Cb/60/2018), o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 26. mája 2022 č. k. 4Cob/118/2021-1369, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 26. mája 2022 č. k. 4Cob/118/2021-1369 v celom rozsahu a rozsudok Okresného súdu v Košiciach II zo 7. júna 2021 č. k. 31Cb/60/2018-1291 v spojení s opravným uznesením z 23. júna 2021 č. k. 31Cb/60/2018-1323 v treťom výroku o zamietnutí žaloby v zostávajúcej časti a vo štvrtom výroku o priznaní náhrady trov konania z r u š u j e a v e c v r a c i a Mestskému súde Košice na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 7. júna 2021 č. k. 31Cb/60/2018-1291 v spojení s opravným uznesením súdu prvej inštancie z 23. júna 2021 č. k. 31Cb/60/2018-1323 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“) rozhodol o žalobou uplatnenom nároku žalobkyne na zaplatenie sumy vo výške 4 972 757,92 eura s príslušenstvom tak, že prvým výrokom uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 4 972 757,92 eura spolu s tam špecifikovanými úrokmi z omeškania, druhým výrokom uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky (ďalej aj ako „paušálna náhrada“) vo výške 40 eur, tretím výrokom žalobu v zostávajúcej časti zamietol a posledným štvrtým výrokom priznal žalobkyni voči žalovanej nárok na náhradu trov konania vo výške 100 %.

2. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobkyňa sa domáhala voči žalovanej zaplattenia sumy 4 972 757,92 eura s príslušenstvom titulom nároku na zaplattenie kúpnej ceny zdravotníckeho materiálu a liekov, ktoré žalovanej dodal jej pôvodný veriteľ, pričom kúpna cena nebola zaplattená (odsek 1., 62. a 63. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). Dodanie uvedeného tovaru vyúčtovaného faktúrami za kúpnu cenu v celkovej výške 4 972 757,92 eura bolo predmetom 2 534 kúpnych zmlúv uzavretých medzi pôvodným veriteľom a žalovanou (odsek 62. a 71. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). Pôvodný veriteľ postúpil na žalobkyňu pohľadávky tvoriace predmet konania (odsek 64. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie).

3. Uznesením súdu prvej inštancie vyhláseným na pojednávaní 19. júna 2019 (č. I. 877) bola pripustená zmena žaloby, v zmysle ktorej bola okrem iného rozšírená žaloba tak, že žalobkyňa sa žalobou domáha voči žalovanej zaplattenia paušálnej náhrady nie vo výške 40 eur, ale v celkovej výške 101 360 eur, t. j. 40 eur za každú žalovanú faktúru. Ako vyplýva z prvého až tretieho výroku rozsudku súdu prvej inštancie, práve v časti paušálnych nákladov vo výške 101 320 eur súd prvej inštancie žalobu zamietol. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie síce vyplýva, že premľacia lehota podľa súdu prvej inštancie vo vzťahu k nároku prevyšujúceho 40 eur spočíva až podaním návrhu na zmenu žaloby, neuviedol však právny záver o tom, že by k premľaniu došlo a že práve na tomto dôvode založil svoje rozhodnutie. Osobitne však súd prvej inštancie poukázal na to, že pokiaľ žalobkyňa žaluje viac pohľadávok jednou žalobou, má nárok len na jednu paušálnu náhradu. V súvislosti s tým poukázala na prax Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“).

4. O odvolaní žalobkyne proti rozsudku súdu prvej inštancie rozhodol odvolací súd rozsudkom z 26. mája 2022 č. k. 4Cob/118/2021-1369 (ďalej len „napadnutý rozsudok“). Odvolací súd prvým výrokom rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, a to v odvolaní napadnutej časti tretieho výroku a druhým výrokom priznal žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

5. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku okrem iného vyplýva, že žalobkyňa nesúhlasila s názorom súdu prvej inštancie, že pokiaľ žalobca žaluje viacero pohľadávok jednou žalobou, nemá nárok na paušálnu náhradu zvlášť za každú z pohľadávok (odsek 14. odôvodnenia napadnutého rozsudku). Podľa žalobkyne je irelevantné, či sa pohľadávky uplatňujú jednou alebo viacerými žalobami, keďže paušálna náhrada je spojená s predsúdnym vymáhaním pohľadávok. Taktiež poukázala na iné rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým priznal paušálnu náhradu za viacero pohľadávok. Odvolací súd nezopakoval a nedoplnil dokazovanie a plne neuviedol v odôvodnení napadnutého rozsudku skutkový stav, avšak uviedol, že v konaní nebolo sporné, že istina uplatneného nároku pozostáva z čiastkových nárokov fakturovaných pôvodným veriteľom spolu 2 534 faktúrami za dodávku liekov a zdravotníckeho materiálu (odsek 30. odôvodnenia napadnutého rozsudku). Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie rozhodol správne, keďže v tomto konaní bola uplatnená jedna pohľadávka vo výške 4 972 757,92 eura, ktorej zodpovedá jedna paušálna náhrada, aj keď bola fakturovaná viacerými faktúrami (odsek 35. odôvodnenia napadnutého rozsudku). Toto odvolací súd založil na bode 19 a 25 preambuly SMERNICE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2011/7/EÚ zo 16. februára 2011 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách (ďalej len „smernica“), na ktoré poukázal a podľa ktorých nemá byť spravodlivá náhrada nákladov na vymáhanie ďalším zdrojom príjmov veriteľa a zároveň, že sa mal brať ohľad na situáciu v oblasti poskytovaných zdravotníckych služieb (odsek 34. odôvodnenia napadnutého rozsudku).

6. Proti napadnutému rozsudku v celom rozsahu podala v zákonom stanovenej lehote žalobkyňa (ďalej aj ako „dovolateľka“) dovolanie, ktorým sa domáha buď zmeny napadnutého rozsudku v časti prvého výroku tak, že sa mení rozsudok súdu prvej inštancie v treťom výroku, a to, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyňi paušálnu náhradu vo výške 101 320 eur a zároveň s tým žiada uložiť povinnosti žalovanej zaplatiť náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania v rozsahu 100 % alebo sa domáha zrušenia napadnutého rozsudku v časti prvého a druhého výroku a vrátenia vecí odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

7. Dovolateľka založila prípustnosť dovolania výslovne na § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z.

Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a na § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Dôvodnosť dovolania založila na § 420 písm. f) CSP, keď podľa nej došlo v konaní k vade uvedenej v danom ustanovení tým, že odvolací súd rozhodol arbitrárne o nároku na náhradu paušálnych nákladov a zároveň keď odvolací súd napadnutý rozsudok nedostatočne odôvodnil z pohľadu princípu právnej istoty. Ak by nešlo o arbitrárne rozhodnutie a tzv. vadu zmätočnosti, dôvodnosť dovolania založila eventuálne taktiež na § 421 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 432 CSP, keď v konaní došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie vo veci samej.

8. Dovolateľka v dovolaní citovala štvrtú až šiestu vetu odseku 96. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie (v skratke posledné dve vety odseku 3. odôvodnenia tohto rozhodnutia) s tým, že ide o argumentáciu súdu prvej inštancie k paušálnym nákladom spojených s uplatnením pohľadávky. Ďalej poukázala na to, že podávala odvolanie voči rozsudku súdu prvej inštancie v časti tretieho výroku, ktorým súd žalobu zamietol v zostávajúcej časti paušálnej náhrady vo výške 101 320 eur. Odvolací súd tak nepriznal dovolateľke nárok na náhradu paušálnych nákladov spojených s uplatnením pohľadávok v požadovanej výške 101 360 eur (2 534 faktúr x 40 eur), ale len vo výške 40 eur za uplatnenie všetkých faktúr spoločne. V nadväznosti na to dovolateľka citovala odseky 32. až 35. odôvodnenia napadnutého rozsudku, ktorými súd odôvodnil svoje rozhodnutie (čiastočne poukávané aj v odseku 0. odôvodnenia tohto rozhodnutia).

9. Vo vzťahu k námietke voči arbitrárnemu rozhodnutiu o nároku na paušálnu náhradu dovolateľka bližšie uviedla, že arbitrárnosť vidí v extrémnom interpretačnom excese odvolacieho súdu, pričom ide o taký výklad zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu. Otázkou podľa dovolateľky je, či možno nárok na paušálnu náhradu priznať samostatne za každú osobitne fakturovanú pohľadávku. Prítom podľa odvolacieho súdu patrí žalobkyni nárok len vo výške 40 eur akoby si uplatnila len jednu pohľadávku, keďže si pohľadávky uplatnila v jednom konaní. Dovolateľka uviedla argumenty v čom vidí nesprávnosť daného posúdenia. Dovolateľka postupovala hospodárne a nešíkanózne, ak si pohľadávky uplatnila jednou žalobou, a preto by nemala byť sankcionovaná tým, že jej bude priznaný nárok na paušálnu náhradu len vo výške 40 eur, t. j. akoby išlo o jednu pohľadávku. Výklad odvolacieho súdu by mohol motivovať veriteľov množiť súdne spory. Zo špecifikácie nákladov spojených s uplatnením pohľadávky dôvodovou správou k § 369c ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „ObZ“) vyplýva, že ide o náklady vynakladané veriteľom v súvislosti so správou pohľadávok pred, ako aj po ich uplatnení na súde. Že veriteľovi nevzniknú uplatnením súboru pohľadávok v jednom konaní náklady navyše, je tak podľa dovolateľky irelevantný argument. Ďalej dovolateľka uviedla, že si v konaní uplatnila 2 534 pohľadávok ako samostatné majetkové práva, s ktorými je oprávnená nakladať samostatne a podľa svojho uváženia. Tento skutkový základ je podľa nej nesporný. Dovolateľka poukázala na výklad smernice urobený Európskou komisiou (v bode č. 7 na <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/16222/attachments/1/translations>), podľa ktorého je suma 40 eur viazaná na každú nezaplatenú faktúru, pričom ak má veriteľ s dlžníkom rôzne transakcie s rôznymi faktúrami, disponuje veriteľ nárokom na úhradu 40 eur za každú faktúru. Ďalej poukázala aj na komentáre k ObZ, ktoré svedčia v prospech názoru dovolateľky a podľa ktorých nárok vo výške 40 eur vzniká pri každom omeškaní prvým dňom omeškania. Dovolateľkinej pozornosti neušla ani odlišná rozhodovacia činnosť krajských súdov, v zmysle ktorej prináleží veriteľovi nárok na paušálnu náhradu za každú uplatnenú faktúru. Vládnym nariadením č. 351/2013 Sb. bola transponovaná smernica v Českej republike, pričom z nej podľa dovolateľky vyplýva (citácia § 3), že zámerom európskeho zákonodarcu bolo prijať takú úpravu, ktorá poskytne veriteľovi paušálnu náhradu výdavku za každú uplatnenú pohľadávku, teda nie len jednu náhradu za celý balík pohľadávok. Na podporu svojho názoru a vychádzajúc zo zásady eurokonformného a jednotného výkladu práva Európskej únie poukázala dovolateľka aj na dva súdne rozhodnutia vydané v Španielskom kráľovstve, v zmysle ktorých veriteľovi patrí osobitne nárok na paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky vo výške 40 eur zvlášť za každú faktúru. Nakoniec dovolateľka uviedla, že súd je povinný rešpektovať výšku paušálnych náhrad vzhľadom na množstvo pohľadávok, pričom ju nie je oprávnený znížiť alebo nepriznať. Ide o nárok, ktorý vzniká zo zákona v súvislosti s každou pohľadávkou, a to dňom omeškania pohľadávky.

10. S dovolacou námietkou špecifikovanou v odseku 9. odôvodnenia tohto rozhodnutia je spojená dovolacia námietka nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 432 CSP, ktorú dovolateľka uplatňuje pre prípad, že by sa Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“) nestotožnil s tým, že ide o arbitrárne právne posúdenie, pri ktorom dovolateľka uplatňuje dovolací dôvod podľa § 431 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP. Zároveň odkázala na časť dovolania týkajúcu sa danej dovolacej námietky, kde presne popísala právne úvahy k právnej otázke, ktoré považuje za správne, ako aj právne úvahy odvolacieho súdu, ktoré považuje za nesprávne a prečo. Dovolateľka považuje za nesprávny právny názor odvolacieho súdu spočívajúci v tom, že súdom prvej inštancie došlo k zamietnutiu žaloby ohľadom nároku na paušálnu náhradu vo výške 101 360 eur (2 534 x 40 eur) a priznaniu len 40 eur ako paušálnej náhrady nákladov spojených s uplatnením všetkých pohľadávok, a teda v časti 101 320 eur k zamietnutiu žaloby, pričom odvolací súd toto potvrdil. Dovolateľka vymedzila právnu otázku, od ktorej závisel napadnutý rozsudok tak, že či veriteľovi prislúcha paušálna náhrada nákladov spojených s uplatnením pohľadávky samostatne za každú pohľadávku, ktorá je predmetom samostatnej faktúry. Dovolateľka uviedla ďalšie tri formulácie tejto otázky: Má žalobca, ktorý si uplatní v jednom súdnom konaní 2.534 pohľadávok vyplývajúcich z 2.534 samostatných faktúr, nárok na paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením týchto pohľadávok (§ 369c OBZ) LEN v rozsahu 40,- eur spoločne za všetky pohľadávky alebo v rozsahu 2.534 x 40,- eur, t. j. bude mu patriť paušálna náhrada nákladov spojených s uplatnením pohľadávky vo výške 40,- eur za každú pohľadávku? alebo všeobecne: Má veriteľ nárok na paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávok (§ 369c Obchodného zákonníka) vo výške 40,- eur za každú žalovanú pohľadávku, pričom každá je predmetom samostatnej faktúry, aj ak ich uplatňuje spoločne v jednom súdnom konaní? alebo: V prípade, ak žalobca jednou faktúrou zažaluje 2.534 pohľadávok a ich príslušenstvo na základe 2.534 vystavených faktúr, je na základe takto podanej žaloby predmetom súdneho konania 1 veľká pohľadávka, ako to uviedol súd prvej inštancie a odvolací súd? Podľa dovolateľky mala byť táto otázka riešená tak, že žalobca má nárok na paušálnu náhradu jednotlivo za každú samostatnú pohľadávku tak, ako vyplývajú z jednotlivých (2 534-och) faktúr.

11. Dovolateľka uviedla aj argumentáciu vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP. Má za to, že ide o právnu otázku doposiaľ neriešenú [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP]. Vzhľadom na to, že sa dovolateľka nevie objektívne oboznámiť s rozhodovacou činnosťou najvyššieho súdu v celom rozsahu, žiada, aby súd posúdil prípustnosť dovolania ohľadne právnej otázky aj z dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP.

12. Vo vzťahu k namietanej vade nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku z pohľadu princípu právnej istoty dovolateľka uviedla, že táto sa týka dôvodov pre zamietnutie nároku na paušálnu náhradu v časti prevyšujúcej 40 eur. Odôvodnenie je podľa dovolateľky stručné a všeobecné, keď súd čl. 19 a 25 smernice dezinterpretoval a vyvodil z nich závery, ktoré v daných ustanoveniach nemajú oporu, najmä poprel podstatu inštitútu paušálnej náhrady. Zároveň sa podľa dovolateľky odvolací súd nevysporiadal s odlišnou judikatúrou krajských súdov o danej otázke, aj keď na ňu upozorňovala. Len vtedy môže byť podľa nej odôvodnenie presvedčivé a v súlade s právom na spravodlivý proces. Odvolací súd však odignoroval argumentáciu v iných rozhodnutiach, keď v odseku 36. odôvodnenia napadnutého rozsudku uviedol, že nemajú charakter precedensu.

13. Žalovaná sa k dovolaniu vyjadrila v súdom určenej lehote (č. l. 1511 až 1513). Dovolanie považuje za neprípustné a nedôvodné, a preto navrhla dovolanie odmietnuť, resp. zamietnuť a priznať jej nárok na náhradu trov dovolacieho konania vo výške 100 %. Podľa žalovanej ani jeden z dôvodov, ktoré uvádza dovolateľka (odvolací súd svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil a nevysporiadal sa s relevantnými tvrdeniami žalobkyne a s relevantnými dôkazmi) nenaplnia skutkovú podstatu ako to požaduje dovolací dôvod zmätočnosti konania (rozhodnutia), resp. dôvod prípustnosti. Žalovaná bližšie poukázala na stanovisko občianskoprávneho kolégia NS SR zo dňa 3.12.2015 k výkladu § 237 ods. 1 písm. f) OSP (ide o stanovisko najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky publikované č. 1/2016 pod poradovým č. 2, pozn.). Z tohto vyvodzuje, že nepreskúmateľnosť môže zakladať dôvod prípustnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP len vo výnimočných prípadoch a samo o sebe takúto podmienku nespĺňa. Preto v tejto veci nedošlo k naplneniu skutkovej

podstaty predmetného dôvodu prípustnosti. Podľa žalovanej dovolateľka nezrejmla dôvod nepreskúmateľnosti rozhodnutia a skôr nepreskúmateľnosť vníma ako následok ďalšej námietky, ktorou je nesprávne vyhodnotenie vykonaných dôkazov, čo nemožno podľa nej stotožňovať. Nakoniec žalovaná argumentuje vo vzťahu k ostatným vadám zmätočnosti (nesprávne vyhodnotenie dôkazov, nevykonanie dôkazov, nesprávne zistenie skutkového stavu). Žalovaná poukázala na rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, z ktorej vyvodila, že predmetné ostatné vady nemožno zaradiť pod dôvod prípustnosti a zároveň aj dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP.

14. Najvyšší súd, ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas (§ 427 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je podľa § 432 CSP v spojení s § 421 ods. 1 písm. a) CSP prípustné a dôvodné a napadnutý rozsudok a rozsudok súdu prvej inštancie v treťom a štvrtom výroku je potrebné zrušiť (§ 449 ods. 1 a 2 CSP) a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

15. Podľa § 449 ods. 1 a 2 CSP, ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší. Dovolací súd zruší aj rozhodnutie súdu prvej inštancie, len ak nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu.

16. Podľa § 450 CSP, ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí.

K prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP

17. Úspešné uplatnenie dovolania z dovolacieho dôvodu podľa § 431 CSP je nevyhnutne podmienené okrem iného záverom najvyššieho súdu o prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP. Predpokladom prípustnosti dovolania pre tzv. vady zmätočnosti podľa § 420 CSP je, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa konanie končí. Najvyšší súd tak musí skúmať, či napadnuté uznesenie má povahu niektorého zo zákonom predpokladaných rozhodnutí umožňujúcich najvyššiemu súdu, uskutočniť ďalší prieskum dovolania spočívajúci najmä v prieskume dôvodnosti dovolania.

18. Rozsudok súdu prvej inštancie bol vydaný na podklade žaloby dovolateľky (odsek 1. odôvodnenia tohto rozhodnutia), ktorá je v zmysle § 123 ods. 2 CSP podaním vo veci samej, pričom súd prvej inštancie ním rozhodol o žalobou uplatnenom nároku. Rozsudkom súdu prvej inštancie sa tak rozhodlo o materii konania, t. j. o veci samej. Napadnutý rozsudok bol vydaný na podklade dovolania proti rozsudku súdu prvej inštancie v časti týkajúcej sa žalobou uplatneného nároku. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, a teda posudzoval správnosť rozhodnutia vydaného o otázke, vyriešenie ktorej sa daným rozhodnutím meritorne končilo. Preto najvyšší súd dospel k záveru, že napadnutý rozsudok je rozhodnutím vo veci samej v intenciách prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP.

19. Takýmto postupom najvyšší súd preskúma prípustnosť dovolania ešte predtým, ako pristúpi k skúmaniu ďalšej podmienky prípustnosti, a to či v konaní došlo k vade uvedenej v § 420 písm. f) CSP (ktorú dovolateľka ako dovolací dôvod uplatňuje). Túto možno vyvodiť len zo samotného dovolania, a to konkrétne z tzv. vady zmätočnosti ako dovolacieho dôvodu vymedzeného v dovolaní spôsobom predpokladaným v § 431 CSP. Preto k skúmaniu prípustnosti dovolania v danom rozsahu najvyšší súd pristúpi až po tom, ako ustáli, že dovolateľka v dovolaní uviedla, tzv. vadu zmätočnosti spôsobom predpokladaným v § 431 CSP (1VObdo/2/2020).

K dôvodom dovolania podľa § 431 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP

20. Z dovolania vyplýva, že dôvod, pre ktorý dovolateľka považuje napadnutý rozsudok za nesprávny, sa týka atribútu arbitrárnosti, ktorý možno podľa dovolateľky pripísať napadnutému rozsudku v časti

týkajúcej sa rozhodovania o nároku na paušálnu náhradu. V tomto prípade však išlo o riešenie právnej otázky, od ktorého závisel napadnutý rozsudok, a to v intenciách právneho posudzovania veci, ktorého nesprávnosť je samostatným dovolacím dôvodom odlišným od dovolacieho dôvodu tzv. vady zmätočnosti podľa § 431 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP. Jednou z podmienok prípustnosti a dôvodnosti dovolacieho dôvodu tzv. vady zmätočnosti je, aby sa procesným postupom súdu znemožnilo strane uskutočňovať jej patriace procesné práva, avšak nesprávne právne posúdenie veci nemá dopad na možnosť uskutočňovať procesné práva. Preto je predmetná námietka v intenciách § 431 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP nedôvodná (8Cdo/187/2017), a tak je v tejto časti dovolanie neprípustné, čo by bol dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP. Vzhľadom na to, že vo vzťahu k danej námietke uplatnila dovolateľka aj dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 432 CSP v spojení s § 421 CSP, najvyšší súd sa touto námietkou bude zaoberať v intenciách daného dovolacieho dôvodu ďalej v odôvodnení tohto rozhodnutia (odsek 30. a ďalej odôvodnenia tohto rozhodnutia).

21. Ďalším uplatnením dôvodom, pre ktorý dovolateľka považuje napadnutý rozsudok za nesprávny, spočíva v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia súdu o zamietnutí nároku na paušálnu náhradu v časti prevyšujúcej 40 eur. V prvom rade ide o námietku vo vzťahu k všeobecnému a stručnému odôvodneniu napadnutého rozsudku, ktorú odôvodňuje nesprávnou aplikáciou a interpretáciou čl. 19 a 25 smernice. Najvyšší súd poukazuje na tú skutočnosť, že odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o zamietnutí žaloby v časti prevyšujúcej 40 eur a s odôvodnením rozsudku prvej inštancie sa podľa § 387 ods. 2 CSP stotožnil (odsek 25. odôvodnenia napadnutého rozsudku). Konania, v ktorých boli vydané uvedené súdne rozhodnutia, tvoria jeden celok (8Cdo/190/2016), a preto mala dovolateľka prihliadať na odôvodnenie nielen napadnutého rozsudku, ale aj rozsudku súdu prvej inštancie. Z nich jednoznačne vyplýva dôvod, pre ktorý súdy nižšieho stupňa rozhodli o otázke nároku dovolateľky na paušálnu náhradu, a zároveň aj konkrétny myšlienkový postup sudcov (viď odsek 3. a odsek 5. odôvodnenia tohto rozhodnutia). Preto ani všeobecná námietka o všeobecnej a stručnej povahe odôvodnenia napadnutého rozsudku nie je dôvodná, pričom ani sama o sebe nemôže mať za následok porušenie dovolateľkinho práva na spravodlivý proces. Dovolateľka vo vzťahu k danej námietke však ani jasne neuviedla, v čom spočíva všeobecnosť, stručnosť a nesprávna aplikácia a interpretácia čl. 19 a 25 smernice, a teda nekonkretizovala vadu, ku ktorej malo v konaní dôjsť v interakcii s napadnutým rozsudkom alebo rozsudkom súdu prvej inštancie. Najvyšší súd k tomu navyše uvádza, že dovolateľka nepresne uvádza, že odvolací súd poukazoval na čl. 19 a 25 ako na ustanovenia smernice obsiahnuté v tzv. článkovom znení smernice, keďže súd poukazoval na odseky (body) 19 a 25 ako na odseky preambuly smernice, ktorými možno interpretovať hmotnoprávne ustanovenia, ktoré sú obsiahnuté práve v tzv. článkovom znení smernice. Za situácie, keď bol aplikovaný § 387 ods. 2 CSP, dovolateľka ani nenamietala, že by odvolací súd porušil svoju povinnosť v zmysle § 387 ods. 3 CSP, a to hoc aj len veľmi stručne a úmerne okolnostiam konkrétneho prípadu reagovať na jej argumentáciu v odvolaní alebo zaoberať sa podstatnými vyjadreniami strán prednesenými na súde prvej inštancie, s ktorými by sa nevysporiadala.

22. V súvislosti so všeobecnou dovolacou námietkou nebola zistená tzv. vada zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, resp. predmetná námietka (odsek 21. odôvodnenia tohto rozhodnutia) nie je formulovaná tak, aby bolo najvyšším súdom možné identifikovať konkrétne nedostatky v odvolacom konaní alebo v konaní na súde v prvej inštancii, ktoré by mohol ako tzv. vadu zmätočnosti v dovolacom konaní skúmať. Preto by bol daný dôvod na odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. c) a f) CSP.

23. V druhom rade ide o námietku nevysporiadania sa odvolacieho súdu s odlišnou judikatúrou krajských súdov, a to o otázke súvisiacej s paušálnou náhradou. Hoci výslovne vo vete, v ktorej dovolateľka uviedla svoju dovolaciu námietku neuviedla otázku, ktorej sa mala judikatúra týkať, táto vyplynula z obsahu dovolania, keďže dovolanie smeruje práve voči právnomu posúdeniu nároku na paušálnu náhradu, a to aj v časti, v ktorej bol uplatnený dovolací dôvod podľa § 431 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP, kde poukázala na odôvodnenie týkajúce sa výroku o zamietnutí nároku na paušálnu náhradu a ktoré má podľa nej vadu namietanú predmetnou dovolacou námietkou.

24. Najvyšší súd preskúmal celý obsah dovolania a nezistil, že by v ňom bolo uvedené, v čom konkrétne

spočíva tzv. vada zmätočnosti, čo je v zmysle § 431 ods. 2 a § 447 písm. f) CSP podmienkou pre úspešné uplatnenie dovolania. V dovolaní absentuje konkrétna judikatúra, s ktorou sa mal odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia vysporiadať a zároveň vysvetlenie prečo mal na túto judikatúra odvolací súd prihliadnuť. Len na podklade dovolacieho dôvodu vymedzeného spôsobom predpokladaným zákonom môže najvyšší súd pristúpiť k skúmaniu dôvodnosti námietky. Najvyšší súd môže založiť svoje rozhodnutie len na skutočnostiach, ktoré sú predmetom dovolania. Preto nepostačuje, ak tzv. vada zmätočnosti má vyplývať z okolností prípadu. Dovolateľka musí namietat' tzv. vadu zmätočnosti spôsobom, ktorý by nemal nechať najvyšší súd na vážkach, či sa námietka vzniesla alebo nie, pretože najvyšší súd nemá právomoc nahradiť dovolateľku a sformulovať novú námietku jednoducho na základe uplatnených skutkových okolností a tvrdení (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 1. júna 2023 vo veci GROSAM proti Českej republike, sťažnosť č. 19750/13).

25. Vzhľadom na § 431 CSP, požiadavku povinného právneho zastúpenia v dovolacom konaní podľa § 429 a čl. 13 ods. 2 CSP, ako aj na princíp zákonnosti zakotvený v čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov, najvyšší súd nebol oprávnený sám en bloc preskúmať napadnutý rozsudok a iniciatívne vyhľadávať prípadnú nesprávnosť, v tomto prípade spočívajúcu v tzv. vade zmätočnosti, ku ktorej malo dôjsť v odvolacom konaní, ktorú ako dovolací dôvod dovolateľka uplatňuje, nie však spôsobom predpokladaným CSP. Tvrdenia dovolateľky (odsek 12. odôvodnenia tohto rozhodnutia) bez ich konkretizácie v interakcii s napadnutým rozsudkom a odlišnou judikatúrou nepostačujú pre meritorne posúdenie dovolania. Dovolanie tak síce bolo formálne podané, ale možnosť podať dovolanie nebola z materiálneho hľadiska dovolateľkou využitá (I. ÚS 296/2019).

26. Z tohto dôvodu najvyšší súd pristúpil podľa § 447 písm. f) CSP k odmietnutiu dovolania pre nevymedzenie dovolacieho dôvodu tzv. vady zmätočnosti spôsobom uvedeným v § 431 CSP.

Obiter dictum k nevysporiadaniu sa s odlišnou judikatúrou

27. Ako obiter dictum najvyšší súd uvádza, že dovolateľka v odvolaní poukázala (odsek 14. odôvodnenia napadnutého rozsudku) na právny názor senátu odvolacieho súdu 4Cob prezentovaný v rozhodnutiach pod sp. zn. 4Cob/99/2019 a 4Cob/52/2020, podľa ktorého za jednu podanú žalobu prináleží žalobcovi jedna paušálna náhrada, a to bez ohľadu na počet faktúr. Nemala za to, že by tento názor bol ustáleným názorom obchodnoprávneho kolégia odvolacieho súdu. Vychádzala pritom z rozsudku odvolacieho súdu z 18. októbra 2019 sp. zn. 2Cob/57/2019 (ďalej len „rozsudok v inej veci“), v ktorom odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým bol žalobcovi priznaný nárok na paušálnu náhradu za 28 žalovaných pohľadávok v jednom súdnom konaní, jednou žalobou žalobcu. Podľa dovolateľky sa súd prvej inštancie mal vysporiadať aj s predmetným rozhodnutím, a keďže tak neurobil, zaťažil napadnutý rozsudok vadou nepreskúmateľnosti. Dovolateľka taktiež poukázala na uznesenie Krajského súdu v Hradci Králové (odsek 14. odôvodnenia napadnutého rozsudku). V konaní na súde v prvej inštancii dovolateľka poukazovala aj na iné rozhodnutia krajských súdov Slovenskej republiky. Odvolací súd uviedol vo vzťahu k rozhodnutiam iných súdov, na ktoré poukazovala dovolateľka v súvislosti s priznávaním paušálnej náhrady, že ich právne závery nemajú precedenčný charakter, ktorý by ostatné súdy rozhodujúce v skutkovo a právne obdobných sporoch zaväzoval rozhodnúť identicky (odsek 36. odôvodnenia napadnutého rozsudku). Vo vzťahu k odvolacej námietke nevysporiadania sa s rozsudkom v inej veci odvolací súd uviedol, že nie je daný odvolací dôvod. Vychádzal z toho, že toto rozhodnutie dovolateľka v konaní na súde v prvej inštancii nepredložila a že nie je možné od súdu požadovať, aby sa vysporiadal osobitne s každým rozhodnutím, o to viac, ak nemusí mať vedomosť o jeho existencii (odsek 37. odôvodnenia napadnutého rozsudku).

28. Z vyššie uvedených skutočností sa tak možno len domnievať (ide o rovinu domýšľania), že dovolateľka mala na mysli, že odvolací súd sa v odôvodnení napadnutého rozsudku nevysporiadal so svojím rozsudkom v inej veci. Za tohto predpokladu tak dovolateľka aj nesprávne spája odpoveď odvolacieho súdu obsiahnutú v odseku 36. odôvodnenia napadnutého rozsudku s rozsudkom v inej veci, keďže táto bola viazaná na rozhodnutia iných súdov ako odvolacieho súdu (Krajský súd v Košiciach).

Ak by však dovolateľka výslovne namietala, že sa odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku vecne nezaoberal rozsudkom v inej veci ako časovo skorším rozhodnutím iného senátu odvolacieho súdu (toho istého súdu) a zároveň by uviedla a vysvetlila, že ide o rovnakú alebo obdobnú vec, pričom odvolací súd prijal opačné závery a na základe nich rozhodol odlišne, tak táto námietka by mohla byť najvyšším súdom v konečnom dôsledku považovaná za dôvodnú a spôsobilú zvrátiť napadnutý rozsudok podľa § 449 ods. 1 CSP, keďže v odvolacom konaní by došlo k tzv. vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP.

29. Rozdielna rozhodovacia činnosť súdov v rovnakých alebo obdobných veciach je prirodzenou súčasťou súdneho systému (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo 6. decembra 2007 vo veci Beian proti Rumunsku, sťažnosť č. 30658/05). V dovolacom konaní sa rozdielna rozhodovacia činnosť stáva predmetom prieskumu nielen v rovine dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 432 CSP v spojení s § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP, ale aj v rovine dovolacieho dôvodu tzv. vady zmätočnosti podľa § 431 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP. Práve v prípade tzv. vady zmätočnosti pripadá v tomto prípade do úvahy na jednej strane porušenie práva na predvídateľnosť rozhodnutia a na druhej strane porušenie práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ktorých porušenie môže byť spôsobené nesprávnym procesným postupom súdu spočívajúcim predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré zároveň znamená porušenie práva na spravodlivý proces (6Cdo/155/2017 a I. ÚS 68/2022). Predvídateľnosť rozhodnutia vychádza z princípu právnej istoty, ktorý je imanentnou súčasťou ústavného princípu právneho štátu (PL. ÚS 36/95) vyjadrenom v čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov a ktorý je zároveň základným princípom, na ktorom spočíva CSP, pričom je zakotvený v čl. 2 CSP. Obsahovým komponentom princípu právnej istoty je veľmi zjednodušene povedané rovnaká odpoveď na právnu otázku za rovnakého alebo analogického skutkového stavu (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 9. februára 2018 sp. zn. IV. ÚS 99/2018). Za predpokladu rovnakého alebo obdobného skutkového stavu je odlišná rozhodovacia činnosť o tej istej právnej otázke ústavne neudržateľná, ibaže ju možno objektívne a rozumne odôvodniť (I. ÚS 115/2020). Preto pri odchýlení sa od skoršieho súdneho rozhodnutia je nevyhnutné sa s ním v odôvodnení rozhodnutia vecne vysporiadať. Uvedené platí nie len vo vzťahu k rozhodovacej činnosti súdov nižšieho stupňa rozhodujúcim odlišne od najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho (7Cdo/92/2021 a II. ÚS 300/2018), ale aj vo vzťahu k rozhodovacej činnosti odvolacieho súdu v prípade poukazu strany na odlišnú rozhodovaciu činnosť toho istého súdu prvej inštancie (9Cdo/22/2021) a dokonca aj v prípade rozhodovacej činnosti súdu v prípade odklonu od svojej vlastnej rozhodovacej činnosti (5Obdo/20/2022 a III. ÚS 289/2017), a to bez potreby poukazu strany na túto odlišnú rozhodovaciu činnosť toho istého súdu, keďže súd má poznať svoju vlastnú judikatúru, t. j. aj rozhodnutia iných sudcov (resp. senátu) toho istého súdu (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 21. novembra 2017 sp. zn. III. ÚS 289/2017). Najvyšší súd je zároveň toho názoru, že v prípade ak strana v konaní poukáže na akúkoľvek rozhodovaciu činnosť, ktorá spĺňa predpoklad rovnakého alebo obdobného skutkového stavu a v ktorej sa súd vysporiadal pre vec relevantnou právnou otázkou, je nevyhnutné, aby v prípade odklonu, tento strane racionálne a jasne vysvetlil.

K prípustnosti a dôvodom dovolania podľa § 432 CSP v spojení s § 421 CSP

30. Dovolateľka založila dôvodnosť dovolania aj na § 432 CSP (odsek 20. odôvodnenia tohto rozhodnutia). Úspešné uplatnenie dovolania z dovolacieho dôvodu podľa § 432 CSP je však nevyhnutne podmienené okrem iného záverom najvyššieho súdu o prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP. Predpokladom prípustnosti dovolania pre nesprávne posúdenie veci je okrem iného, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie. Táto podmienka je splnená, keďže odvolací súd rozhodoval o odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie, ktoré bolo vydané v konaní na súde prvej inštancie, a to tak, že ho potvrdil. Ďalší postup pri skúmaní prípustnosti dovolania možno smerovať k skúmaniu, či napadnuté rozhodnutie je v zmysle § 421 ods. 2 a § 422 CSP rozhodnutím, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. Vzhľadom na predmet konania a rozsah v akom bola žaloba zamietnutá, na napadnutý rozsudok sa nevzťahujú predmetné

zákonne ustanovenia. Takýmto postupom súd preskúma prípustnosť dovolania ešte predtým ako pristúpi k skúmaniu ďalšej podmienky prípustnosti, a to, či rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky za situácie predpokladanej v § 420 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP. Najvyšší súd pri tom nie je viazaný tým, ktoré konkrétne písmeno § 421 ods. 1 CSP dovolateľka označila (1VObdo/2/2020 a v rámci obiter dictum aj I. ÚS 51/2020). To, či záviselo rozhodnutie od vyriešenia určitej právnej otázky možno vyvodíť len zo samotného dovolania, a to konkrétne z nesprávneho právneho posúdenia veci ako dovolacieho dôvodu vymedzeného v dovolaní spôsobom predpokladaným v § 432 CSP. Preto k skúmaniu prípustnosti dovolania v danom rozsahu najvyšší súd pristúpi až potom ako ustáli, že dovolateľka v dovolaní uviedla nesprávne posúdenie veci spôsobom predpokladaným v § 432 CSP (1VObdo/2/2020).

31. Zo samotnej dovolateľkou formulovanej právnej otázky vyplýva právne posúdenie veci, ktorého sa dovolanie týka. Toto konkrétne spočíva v posúdení, či uplatnením 2 534 pohľadávok vyplývajúcich zo samostatných faktúr v jednom súdnom konaní má žalobca nárok na paušálnu náhradu len v rozsahu 40 eur spoločne za všetky pohľadávky alebo v rozsahu 2 534 x 40 eur, t. j. nárok na paušálnu náhradu za každú pohľadávku. Dovolateľka výslovne uviedla ako túto otázku posúdil súd prvej inštancie, resp. odvolací súd, ktorý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, pričom toto posúdenie označila za nesprávny. Nesprávne právne posúdenie spočíva v tom, že dovolateľke patrí nárok len na 40 eur akoby si uplatnila len jednu pohľadávku, keďže si pohľadávky uplatnila v jednom súdnom konaní, čo má byť na účely priznania paušálnej náhrady rozhodným kritériom. Dovolateľka ďalej uviedla, že predmetom konania v tomto prípade je 2 534 pohľadávok a nie jedna pohľadávka, pričom nárok na paušálnu náhradu vzniká zo zákona v súvislosti s každou pohľadávkou, a to dňom omeškania danej pohľadávky. Tento svoj názor podporila rôznymi výkladovými metódami (odsek 9. odôvodnenia tohto rozhodnutia). Najvyšší súd s ohľadom na uvedené konštatuje, že dovolateľka odôvodnila svoje dovolanie prípustným dovolacím dôvodom a tento vymedzila spôsobom predpokladaným CSP.

32. Vzhľadom na vymedzený dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci a na dovolateľkou formulované právne otázky najvyšší súd vyberá tretiu otázku označenú dovolateľkou, ktorá je spomedzi ostatných označených právnych otázok dostatočne určitá na účely prejednávaneho a rozhodovaného sporu a zároveň všeobecná pre ďalšie rovnaké alebo obdobné spory. Najvyšší súd danú právnu otázku upravil len s ohľadom na použité skratky v odôvodnení tohto rozhodnutia, najvyšším súdom používaným spôsobom písania peňažných súm a vypustením nadbytočného slova (žalovanú) s ohľadom na kontext označenej otázky. Ide tak o nasledovnú právnu otázku: Má veriteľ nárok na paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávok (§ 369c ObZ) vo výške 40 eur za každú pohľadávku, pričom každá je predmetom samostatnej faktúry, aj ak ich uplatňuje spoločne v jednom súdnom konaní?

33. Najvyšší súd tak môže posúdiť, či od uvedenej právnej otázky závisel napadnutý rozsudok. V prvom rade je potrebné poznať skutkový stav, z ktorého súdy nižšieho stupňa pri svojom rozhodovaní vychádzali. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že pôvodný veriteľ postúpil na dovolateľku pohľadávky, ktoré vzišli z 2 534 kúpnych zmlúv uzavretých medzi pôvodných veriteľom a žalovanou, ktorých predmetom bolo dodanie tovaru, vyúčtované faktúrami za kúpnu cenu v celkovej výške 4 972 757,92 eur. Súd prvej inštancie aj uviedol, že dovolateľka navrhla uložiť žalovanej povinnosť zaplatiť paušálnu náhradu 40 eur za každú žalovanú faktúru, v celkovej výške 101 360 eur. Podielom medzi celkovou sumou a sumou 40 eur tak možno dôjsť k 2 534 faktúram. Z tohto skutkového stavu vychádzal aj odvolací súd, keď sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku a nevykonal dokazovanie. Zároveň odvolací súd uviedol, že uplatnená istina pozostávala z čiastkových nárokov fakturovaných 2 534 faktúrami za dodávku tovaru.

34. V druhom rade je to, či práve na právnom závere vyvodenom z dovolateľkou namietaného nesprávneho právneho posúdenia bol založený napadnutý rozsudok, a teda či sám o sebe by bol správny právny záver spôsobilý zvrátiť napadnutý rozsudok. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že vo vzťahu k nároku na paušálnu náhradu uviedol súd prvej inštancie svoj názor k spočívaniu premlčacej lehoty, avšak nevyplýva z neho, že by svoje rozhodnutie založil na premlčaní nároku na paušálnu náhradu. Osobitne však súd prvej inštancie poukázal na to, že rozhodným kritériom pre určenie

výšky paušálnej náhrady je skutočnosť, či boli pohľadávky uplatnené v jednom súdnom konaní, nie počet faktúr ktoré boli žalovanej vystavené. Preto podľa súdu prvej inštancie pokiaľ dovolateľka žaluje viac pohľadávok jednou žalobou, má nárok len na jednu paušálnu náhradu. Zároveň dovolateľka v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie namietala nesprávne právne posúdenie veci, že pokiaľ žalobca žaluje viacero pohľadávok jednou žalobou, nemá nárok na paušálnu náhradu zvlášť za každú z pohľadávok. Odvolací súd sa v odôvodnení napadnutého rozsudku vysporiadal s tvrdeniami dovolateľky týkajúcimi sa paušálnej náhrady, pričom neargumentoval premlčaním nároku. Z toho možno vyvodit', že tvrdenia dovolateľky týkajúce sa právneho posúdenia nároku na paušálnu náhradu považoval za podstatné a s ktorými sa potreboval vysporiadať. Najvyšší súd s ohľadom na uvedené konštatuje, že napadnutý rozsudok je založený na aplikácii príslušných ustanovení o paušálnej náhrade, ktorej sa dovolateľka v konaní domáhala a zároveň je daný skutkový podklad pre ich aplikáciu. Preto od vyriešenia predmetnej právnej otázky napadnutý rozsudok závisel.

35. Podľa dovolateľky sa jedná o právnu otázku, ktorá nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená, a teda založila prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Vedomá si však praxe najvyššieho súdu žiadala, aby súd posúdil prípustnosť dovolanie aj podľa ostatných písmen daného zákonného ustanovenia. Súdu je známa jeho judikatúra, a to konkrétne uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. novembra 2022 sp. zn. 2Obdo/59/2021, ktorým bola nastolená právna otázka vyriešená, a to dokonca ustálené, keď najvyšší súd svoj právny názor k právnej otázke (odpoveď na to ako má byť právna otázka riešená) publikoval v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (I. ÚS 115/2020) č. 1/2023 pod poradovým č. 11 (ďalej toto rozhodnutie ako „judikát“). Judikát je tak súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho (3Cdo/6/2017).

36. Skutkový stav, z ktorého vychádza judikát je vo svojom základe totožný so skutkovým stavom, z ktorého vychádzal napadnutý rozsudok, resp. najvyšší súd pri svojom rozhodovaní v tomto prípade. V oboch prípadoch došlo medzi subjektom A a subjektom B k uzavretiu niekoľkých kúpnych zmlúv, na základe ktorých subjekt A dodal subjektu B tovar v určitej celkovej hodnote a ktorý bol vyúčtovaný jednotlivými faktúrami. Subjekt A zmluvou o postúpení pohľadávok postúpil tieto pohľadávky na subjekt C, ktorý si ich v jednom súdnom konaní uplatnil proti subjektu B. Dokonca v oboch prípadoch sú totožné strany sporu, keď ako subjekt B vystupuje žalovaná a ako subjekt C dovolateľka.

37. Za daných skutkových okolností najvyšší súd vyjadril svojim judikátom nasledovný právny názor: Veriteľ má nárok na paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávok podľa § 369c ods. 1 Obchodného zákonníka v spojení s § 2 Nariadenia Vlády SR č. 21/2013 Z. z. vo výške 40,- eur za každú pohľadávku, ktorá je predmetom samostatnej faktúry za dodávku tovaru alebo poskytnutie služby, a to aj v prípade, že si pohľadávky uplatňuje spoločne v jednom súdnom konaní. Takáto faktúra musí zodpovedať jednej ucelenej obchodnej transakcii smerujúcej k dodávke tovaru alebo k poskytnutiu služieb za odplatu, teda nesmie byť účelovo delená. Z uvedeného tak jednak vyplýva, že v priebehu dovolacieho konania už došlo k ustálenému vyriešeniu právnej otázky a zároveň, že táto bola najvyšším súdom vyriešená odlišne od odvolacieho súdu, pre ktorý bolo za daného skutkového stavu rozhodné to, že pohľadávky boli uplatnené v jednom súdnom konaní hoci vychádzali zo samostatných kúpnych zmlúv na dodanie tovaru a boli samostatne fakturované. Preto podľa súdov nižšieho stupňa veriteľovi patrí paušálna náhrada len vo výške 40 eur. Naopak v zmysle judikátu táto skutočnosť nemá vplyv na priznanie nároku na paušálnu náhradu. V dôsledku existencie ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho a odklonu od tejto praxe súdmi nižšieho stupňa dospel najvyšší súd k záveru, že je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

38. Najvyšší súd konštatuje, že pri svojom rozhodovaní nedospel k právnomu názoru, ktorý by bol odlišný od právneho názoru vyjadreného v judikáte, a teda nezistil dôvod, pre ktorý by sa od neho mal odchýliť. Zároveň však podporne poukazuje na rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „SDEÚ“), ktoré podali výklad čl. 6 smernice alebo výklad s otázkou paušálnej náhrady súvisiaci a ktoré sú v tomto smere spolutvoriace ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho (4Cdo/142/2019 a 4Cdo/163/2021), resp. rozhodnutiami pre všeobecné súdy precedentne záväznú (I.

ÚS 462/2022).

39. Judikát vychádzal zo záverov rozsudku SDEÚ z 20. októbra 2022 vo veci BFF Finance Iberia S.A.U proti Gerencia Regional de Salud de la Junta de Castilla y León, C-585/20. SDEÚ svojím rozhodnutím podal výklad čl. 6 smernice. Smernica bola implementovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky zákonom č. 9/2013 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Predmetným zákonom bol novelizovaný ObZ tak, že okrem iného bolo prijaté ustanovenie § 369c ObZ zakotvujúce právo na paušálnu náhradu. Práve toto právo upravuje čl. 6 smernice, ktorý sa má podľa SDEÚ vykladať v tom zmysle, že minimálna paušálna suma vo výške 40 eur ako náhrada nákladov veriteľa na vymáhanie vzniknutých v dôsledku oneskorenej platby dlžníka je splatná za každú obchodnú transakciu nezaplatenú po termíne splatnosti a uvedenú na faktúre, vrátane prípadu, keď je táto faktúra spomedzi ďalších faktúr predmetom jednej administratívnej sťažnosti alebo žaloby. Aj z tohto rozhodnutia tak vyplýva, že na účely priznania nároku na paušálnu náhradu nie je relevantný spôsobom vymáhania nezaplatených pohľadávok.

40. Najvyšší súd poukazuje aj na iné prípady SDEÚ, v ktorých sa SDEÚ zaoberal aj tým, či v prípade omeškania s platbou za jednotlivé opakujúce sa plnenia v rámci jednej zmluvy, patrí veriteľovi paušálna náhrada vo výške 40 eur za každú oneskorenú platbu. SDEÚ podal výklad čl. 6 ods. 1 smernice v spojení s čl. 3 smernice v rozsudku z 1. decembra 2022 vo veci DOMUS-SOFTWARE-AG proti Marc Braschoß Immobilien GmbH, C-370/21, že ak jedna a tá istá zmluva upravuje opakujúce sa dodávanie tovaru alebo poskytovanie služieb, pričom sa za každé dodanie alebo poskytnutie musí zaplatiť v stanovenej lehote, veriteľovi prináleží za každú oneskorenú platbu suma 40 eur ako minimálna paušálna náhrada nákladov na vymáhanie. SDEÚ podal výklad čl. 6 ods. 1 smernice v spojení čl. 4 smernice v rozsudku z 1. decembra 2022 vo veci X sp. z o.o., sp. k. proti Z., C-419/21, že ak jedna a tá istá zmluva upravuje po sebe nasledujúce dodávky tovaru alebo poskytnutia služieb, pričom sa za každé dodanie alebo poskytnutie musí zaplatiť v stanovenej lehote, veriteľovi prináleží za každú oneskorenú platbu suma 40 eur ako minimálna paušálna náhrada nákladov na vymáhanie. Z týchto rozhodnutí vyplýva, že veriteľovi patrí paušálna náhrada vo výške 40 eur za každú jednotlivú pohľadávku, a to aj v prípade, že pohľadávky vznikli z právneho vzťahu založeného jednou a tou istou zmluvou. Takýto záver možno vyvodiť aj zo skoršieho rozsudku SDEÚ z 9. júla 2020 vo veci RL sp. z o.o. proti J.M., C-199/19, v ktorom však SDEÚ podal výklad čl. 5 smernice, a to ten, že v prípade, ak zmluva na dobu určitú alebo neurčitú, ktorá stanovuje pravidelnú platbu vo vopred určených intervaloch, akou je mesačné nájomné zo zmluvy o prenájme obchodných priestorov, patrí do vecnej pôsobnosti smernice 2011/7 ako obchodná transakcia, ktorá vedie k poskytnutiu služieb za odplatu v zmysle článku 2 bodu 1 tejto smernice, má sa jej článok 5 vykladať v tom zmysle, že na to, aby takáto zmluva mohla pri nezaplatení splátky založiť nárok na úroky a náhradu nákladov podľa článku 3 a článku 6 tejto smernice, nemusí byť nutne považovaná za dohodu o rozvrhoch platieb, ktorými sa stanovujú splátky, v zmysle uvedeného článku 5.

41. Súdny nižšieho stupňa tak dospeli k nesprávnemu právnemu posúdeniu v otázke dovolateľkinho nároku na paušálnu náhradu, keďže pre výšku tohto nároku nie je rozhodujúci spôsob jeho uplatnenia. Preto má veriteľ v zmysle judikátu nárok na paušálnu náhradu vo výške 40 eur za každú pohľadávku, ktorá je predmetom samostatnej faktúry za dodávku tovaru, aj ak pohľadávky uplatňuje spoločne v jednom súdnom konaní. Faktúra však musí zodpovedať jednej ucelenej obchodnej transakcii smerujúcej k dodávke tovaru za odplatu, teda nesmie byť účelovo delená. Súdny nižšieho stupňa sa tak pri riešení právnej otázky odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho. Tento odklon tak založil prípustnosť, ako aj dôvodnosť dovolania v časti namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 432 CSP v spojení s § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Preto najvyšší súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podľa § 449 ods. 1 CSP zrušil.

42. Keďže dôvody, pre ktoré bol zrušený napadnutý rozsudok sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie a v prípade zrušenia výlučne napadnutého rozsudku by vzhľadom na nesprávnosť právnych záverov súdu prvej inštancie bol odvolací súd povinný rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť, dovolací

súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania zakotvenú v čl. 17 CSP konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením napadnutého rozsudku. Preto najvyšší súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie v treťom výroku podľa § 449 ods. 2 CSP a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie podľa § 450 CSP.

43. Najvyšší súd zároveň dospel k záveru, že v tomto prípade bolo nevyhnutné zrušiť rozsudok súdu prvej inštancie aj vo štvrtom výroku o priznaní náhrady trov konania. Daný výrok je výrokom, ktorý nebol dovolaním, ako ani odvolaním dovolateľky dotknutý, avšak závisí aj od rozhodnutia o výroku, ktorý bol dovolaním napadnutý. Tým je v konečnom dôsledku tretí výrok rozsudku súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby v zostávajúcej časti, ktorý bol potvrdený prvým a dovolaním výslovne napadnutým výrokom napadnutého rozsudku. Takýto závislý výrok predstavuje výnimku z rozsahu dovolania, keďže aj keď nebol dovolaním dotknutý je najvyšší súd oprávnený ho v dovolacom konaní preskúmať, ako to vyplýva z § 439 písm. a) CSP. Výdanie rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania je jednostranne závislé od rozhodnutia, ktorým sa konanie končí v zmysle § 262 ods. 1 CSP. Takým rozhodnutím však nie je rozhodnutie, ktorým sa rozhodol spor len čiastočne, a teda len v rozsahu niektorého z uplatnených nárokov. Hoci nárok na paušálnu náhradu je nárokom na príslušenstvo pohľadávky podľa § 121 ods. 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, procesný neúspech v príslušenstve pohľadávky má vplyv na pomer úspechu strany vo veci (R 34/2005), a teda aj od rozhodnutia o príslušenstve pohľadávky závisí výrok o nároku na náhradu trov konania. Zároveň v zmysle § 453 ods. 3 CSP platí, že súd, ktorému najvyšší súd vráti vec na ďalšie konania, rozhoduje znova o trovách pôvodného konania. Keďže o nároku na náhradu trov konania už bolo rozhodnuté a na základe tohto rozhodnutia najvyššieho súdu sa bude o veci ďalej konať, je nevyhnutné, aby súd prvej inštancie mohol rozhodovať o nároku na náhradu trov konania, ktoré vznikli v pôvodnom konaní (v konaní na súde prvej inštancie a v odvolacom konaní), v dovolacom konaní, ale aj o trovách, ktoré vzniknú v ďalšom konaní. Zrušením rozsudku súdu prvej inštancie aj vo štvrtom výroku sa tak sleduje, aby sa o nároku na náhradu trov konania rozhodovalo jedným rozhodnutím, a to tým, ktorým sa konanie o celej veci končí. Tým sa zároveň zabezpečí, aby o nároku na náhradu trov konania bolo rozhodované podľa pomeru úspechu strany vo veci ako to predpokladá § 255 CSP.

44. Povinnosťou súdov nižšieho stupňa tak bude, aby v ďalšom konaní rozhodovali v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, a teda v konečnom dôsledku s právnym názorom najvyššieho súdu vyjadreným v judikáte. Daným právnym názorom, ktorý najvyšší súd v tomto prípade prevzal za svoj, sú súdy nižšieho stupňa viazané podľa § 455 CSP.

45. Vzhľadom na to, že najvyšší súd napadnutý rozsudok a rozsudok súdu prvej inštancie v treťom a štvrtom výroku zrušuje a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, v zmysle § 453 ods. 3 CSP rozhodne o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania súd prvej inštancie.

46. Čo sa týka tvrdení obsiahnutých vo vyjadrení žalovanej k dovolaniu (odsek 13. odôvodnenia tohto rozhodnutia), najvyšší súd nepovažoval za nevyhnutné sa s nimi osobitne zaoberať, keďže smerovali len voči namietanému dovolaciemu dôvodu podľa § 431 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP, ktorý nepovažoval najvyšší súd za zistený, resp. nepovažoval ho za formulovaný takým spôsobom, aby bolo možné identifikovať konkrétne nedostatky v odvolacom konaní alebo v konaní na súde prvej inštancie, ktoré by mohol ako tzv. vadu zátočnosti v dovolacom konaní skúmať, pričom z týchto dôvodov by dovolanie podľa § 447 písm. c) a f) CSP odmietol (odsek 22. odôvodnenia tohto rozhodnutia). Zároveň tvrdenia dovolateľky boli všeobecné a dokonca niektoré z nich nesúvisiace s vecou, keď mali smerovať voči námietkam dovolateľky, ktoré ňou však neboli v dovolaní uplatnené. Ide konkrétne o námietku nevysporiadania sa s relevantnými tvrdeniami žalobkyne, nevysporiadania sa s relevantnými dôkazmi, nesprávneho vyhodnotenia dôkazov, nevykonania dôkazov a námietku nesprávneho zistenia skutkového stavu.

47. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.